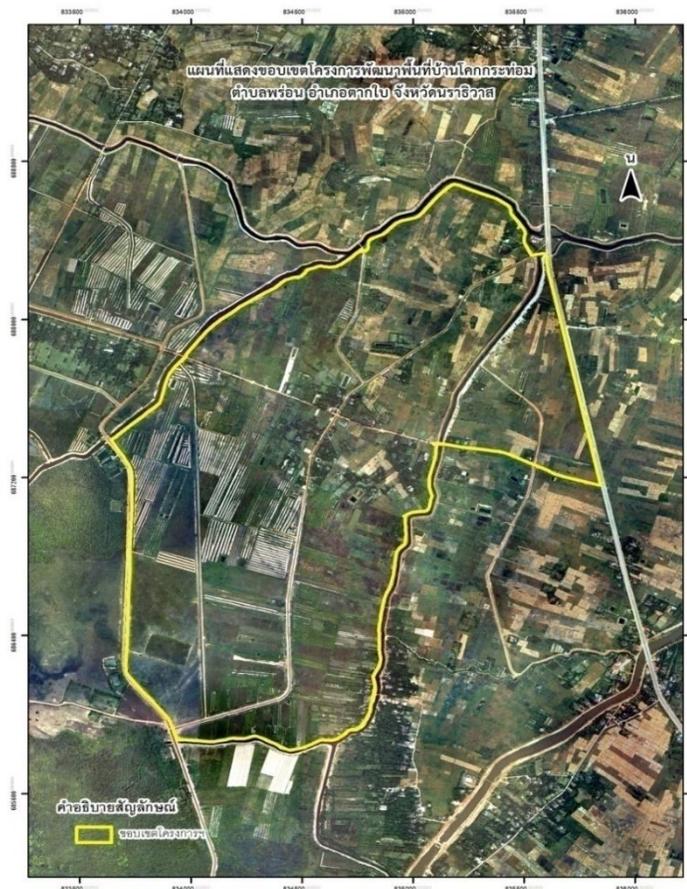

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม หมู่ ๓ ตำบลพร่อน อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑. ข้อมูลทั่วไป

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลพร่อน อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส เนื้อที่ ๒,๒๑๔ ไร่ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความสามารถและรู้จักการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ มีประชากรเข้าร่วมโครงการ ๕๔ ครัวเรือน ๑๔๔ ราย ชาย ๖๔ ราย หญิง ๘๐ ราย นับถือศาสนาพุทธ สถานที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ ศาลาอเนกประสงค์ ๑ หลัง มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ คลองโคกอิฐ และคลองโคกกระท่อม โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้เข้าไปดำเนินการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สภาพพื้นที่

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมขัง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินพรุ ปัจจุบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำมากขึ้นจึงสามารถทำการเกษตรได้ โดยในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อมประกอบด้วยชุดดิน ๔ ชุดดิน คือ ชุดดินเชียรใหญ่ ชุดดินมูโนะ ชุดดินระแงะ และชุดดินตากใบ ดังนี้

ชุดดิน	ลักษณะของชุดดิน	ภาพหน้าดิน
ชุดดินเชียรใหญ่(Cyi)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีน้ำตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินมูโนะ (Mu)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีน้ำตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินระแงะ (Ra)	ลักษณะเป็นดินอินทรีย์หนาปานกลาง ดินบนเป็นชั้นวัสดุอินทรีย์ที่ส่วนใหญ่มีการสลายตัวปานกลางถึงสลายตัวดีและชั้นถัดไปการสลายตัวยังไม่มากนัก มีความหนา ๔๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) ดินล่างเป็นดินเล ตะกอนน้ำทะเล มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS๒) มาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH ๔.๕-๖.๐)	
ชุดดินตากใบ (Ta)	ลักษณะเป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีเทา ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว มีสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลตลอดชั้นดินและอาจพบจุดประสีแดงในดินชั้นล่างถัดลงไป อาจพบชั้นดินตะกอนน้ำทะเลในระดับความลึกที่ลึกกว่า ๑๒๕ ซม. ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง (pH ๔.๕-๖.๐)	

๓. การส่งเสริมและการพัฒนาพื้นที่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้สำรวจข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานที่เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ให้แก่เกษตรกรบ้านโคกกระท่อม ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑-๒๕๖๗ ทั้งการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การปรับปรุงแปลงนา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ อาทิ การฝึกอบรมวิชาชีพ การสาธิตในพื้นที่ ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้ดูงานในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาพื้นที่ การเกษตรของตนเองและประกอบอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ โดยเกษตรกรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพ จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ดังนี้

๓.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๑ (ปั้นคันนา) เนื้อที่ ๔๔๖ ไร่ จำนวน ๙๒ ครัวเรือน
- ๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๒ (ขุดวางคันล้อมนา) เนื้อที่ ๒๖ ไร่ จำนวน ๒ ครัวเรือน
- ๓) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๓ (ขุดคู-ยกร่อง) เนื้อที่ ๗๐๙ ไร่ จำนวน ๑๒๖ ครัวเรือน
- ๔) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง จำนวน ๑๔.๕ กิโลเมตร
- ๕) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยใช้ระบบท่อ จำนวน ๒ ไร่ (จำนวน ๑ ไร่)
- ๖) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบถนน ไหล่ทางริมคลอง สาธารณะ จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ กล้า

๓.๒ อบรมหลักสูตร

- ๑) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกพืชผักพืชไร่และไม้ผลในพื้นที่ดินเปรี้ยวบนพื้นที่ขุดยกร่อง จำนวน ๔๙ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการอบรมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๑๕ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมการปลูกอ้อยคั้นน้ำ จำนวน ๑๐ ราย
- ๔) เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมการจัดการธาตุอาหารปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด จำนวน ๑๕ ราย
- ๕) เกษตรกรได้รับการอบรมการจัดตั้งกลุ่มปลูกข้าวคุณภาพ พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว และปุ๋ยเคมี จำนวน ๓๐ ราย
- ๖) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่/เป็ด) จำนวน ๑๕ ราย
- ๗) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงปลาหมอในกระชังในบ่อดินเปรี้ยวที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน ๑๐ ราย
- ๘) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินเปรี้ยวที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน ๑๐ ราย
- ๙) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงปลาสดในบ่อดินเปรี้ยวที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน ๑๐ ราย
- ๑๐) เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๕ ราย

๓.๓ การสาธิตในพื้นที่

- ๑) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด จำนวน ๑๐ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการสาธิตการทำ/การใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๕๒ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้วัสดุปุ๋ยเพื่อปรับปรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น) จำนวน ๕๗ ราย

๓.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- ๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด) เพื่อใช้ปรับปรุงดินเปรี้ยวจัด เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน สำหรับใช้ในแปลงเกษตรกรปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล จำนวน ๕๔ ครัวเรือน
- ๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชผักบริโภคในครัวเรือน ปลอดภัยจากสารพิษ และจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน จำนวน ๓๕ ครัวเรือน
- ๓) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงดิน (โดโลไมท์) ภายใต้โครงการปรับปรุงศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรตัวอย่างตามแนวพระราชดำริ จำนวน ๑ ราย
- ๔) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช (กิ่งพันธุ์ ฝรั่ง มะนาว มะพร้าว ส้มโอ) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณบ้าน และพื้นที่แปลงเกษตร จำนวน ๒๐ ครัวเรือน
- ๕) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลา (ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน) เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน จำนวน ๑๕ ครัวเรือน
- ๖) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ (ไก่ เป็ด) จำนวน ๑๐ ครัวเรือน

๓.๕ การศึกษาดูงาน

- ๑) เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นเกษตรกรศูนย์เรียนรู้และเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ โดยการศึกษาการดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด (พิษณุโลก สงขลา) จำนวน ๖ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการศึกษาดูงานของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จภายในจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๓๐ ครัวเรือน

๔. ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

๔.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบถนน ไหล่ทางริมคลองสาธารณะ จำนวน ๒๑๖,๐๐๐ กล้า

๔.๒ อบรมหลักสูตร

- ๑) เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๕ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดบนพื้นที่ขุดยกร่อง เพื่อปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล จำนวน ๑๒ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกพืชผักตามมาตรฐาน GAP จำนวน ๒ ราย

๔.๓ การสาธิตในพื้นที่

- ๑) เกษตรกรได้รับการสาธิตการทำ/การใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑๒ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการสาธิตการผสมปุ๋ยใช้เอง จำนวน ๕ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้วัสดุปุ๋ยเพื่อปรับปรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น) จำนวน ๑๗ ราย

๔.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- ๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด) เพื่อใช้ปรับปรุงดินทรายและดินเปรี้ยว เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินในแปลงเกษตรสำหรับการปลูกพืชผัก พืชไร่ และไม้ผล จำนวน ๑๗ ครัวเรือน
- ๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก อาทิ ถั่วพู ถั่วพีกยาว ข้าวโพด และอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชผักบริโภคในครัวเรือนปลอดภัยจากสารพิษ และจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือนจำนวน ๑๕ ครัวเรือน
- ๓) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช (เงาะ จำปาดะ สะตอ และส้มโอทับทิมสยาม) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณบ้านและพื้นที่แปลงเกษตร จำนวน ๑ ครัวเรือน

๔.๕ การศึกษาดูงาน

- ๑) เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ โดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด จำนวน ๒ ราย

๕. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๕.๑ การประกอบอาชีพ โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๕๔ ครัวเรือน ประชากรในพื้นที่มีการประกอบอาชีพแบ่งเป็นอาชีพภาคการเกษตร จำนวน ๓๓ ครัวเรือน (๖๑.๑๑%) ซึ่งทำการเกษตรผสมผสาน จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (๔๒.๕๙%) เกษตรเชิงเดี่ยว จำนวน (๑๘.๕๒%) และอาชีพนอกภาคการเกษตร จำนวน ๓๑ ครัวเรือน (๕๗.๔๑%) โดยมีการประกอบอาชีพภาคการเกษตรมากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ

๕.๒ รายได้ประชากร จากการสำรวจข้อมูลรายได้เฉลี่ยของโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม (๕๔ ครัวเรือน) ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๑๕๐,๒๗๐ บาท /ครัวเรือน/ปี ซึ่งมีประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๒๒ ครัวเรือน (๔๐.๗๕%) และมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๓๒ ครัวเรือน (๕๙.๒๕%) ส่วนประชากรที่มีการประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ ๑๓๕,๔๕๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

๕.๓ กลุ่มอาชีพ จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มอาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า มีกลุ่มอาชีพ จำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มปลูกผักบนพื้นที่ขุดยกร่อง จำนวน ๑๓ ราย กลุ่มทำนา จำนวน ๓๐ ราย กลุ่มเลี้ยงโคขุน จำนวน ๑๐ ราย กลุ่มเลี้ยงปลาในบ่อดิน จำนวน ๑๕ ราย และกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน จำนวน ๕๔ ราย

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกกระท่อม มีเนื้อที่ทั้งหมด ๒,๒๑๔ ไร่ โดยแบ่งเป็น ๑) พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน ๑,๖๓๓ ไร่ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ๖๕๕ ไร่ ไม้ผลผสมผสาน ๖๕๔ ไร่ ยางพารา ๑๔๓ ไร่นาข้าว ๑๔๐ ไร่ และมะพร้าว ๔๑ ไร่ ๒) พื้นที่ทิ้งร้าง/สามารถใช้ประโยชน์ได้ จำนวน ๔๕๔ ไร่ ได้แก่ นาร้าง ๒๐๘ ไร่ พื้นที่ลุ่ม ๑๑๗ ไร่ พื้นที่ทิ้งร้าง ๖๗ ไร่ ยกร่องร้าง ๔๘ ไร่ ป่าเสื่อมโทรม ๑๔ ไร่ และ ๓) พื้นที่สาธารณประโยชน์ จำนวน ๑๒๗ ไร่ ชุมชน/สถานที่ราชการ ๖๗ ไร่ และแหล่งน้ำ ๖๐ ไร่

